

SİBER ZORBALIK

(İlkokul)

Öğretmen Sunumu

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

german
cooperation
DELTSCHER ZUSAMMENARBEIT

financed by
KfW

Belsey (2005), siber zorbalığı, bir birey ya da grubun bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak kasıtlı ve sürekli olarak başkalarına zarar verme davranışı olarak tanımlamaktadır. Smith ve arkadaşları (2006), siber zorbalığı bir grup veya birey tarafından iletişimin elektronik şekillerini kullanarak gerçekleştirilen, tekrarlayan ve kendisini kolayca savunamayan bir mağdura karşı saldırgan, kasıtlı tavırlar olarak belirtmektedir.

Siber Zorbalığın Yaygın Olma Nedenleri

- İnternet ve cep telefonuna sahip olma oranındaki artış,
 - Bilişim teknolojilerine her gün 7/24 erişim
 - Bilişim teknolojilerini kötü amaçlarla kullanma
 - Yüz yüze söylenemeyen sözlerin sanal ortamda daha kolay söylemesi
 - Kimliğin gizli tutulduğunun sanılması
 - Bir tuş ile birçok insanın bir siber zorbalık olayına ortak olabilmesi
- siber zorbalığın artmasına sebep olmaktadır.

Siber Zorbalık Türleri

Siber zorbalık türleri 6 başlık altında toplanabilir. **Bunlar:**

1. Aşağılama, kurban hakkında, doğru olmayan, ona zarar veren, acımasızca yapılan konuşmalardır.
2. Kimliğine bürünme, siber zorba mağdurun hesabını ele geçirerek başkalarına olumsuz, saldırgan ve uygunsuz mesajlar göndererek veya konuşmalar yaparak onun ilişkilerine müdahale etmesidir.
3. Özel bilgileri paylaşma ve sahtekârlık, kişiler arası olan özel konuşma veya utandırıcı olabilecek görüntülerin sanal ortamlarda başkalarına gönderilmesi ya da yönlendirilmesidir.

4. Dışlama: Elektronik ortamlarda belirli bir grup tarafından istenmeyen bir kişinin etkinliklere katılımının engellenmesi veya kısıtlanmasıdır.
5. Sanal Takip: Tekrar eden bir şekilde tehdit ve korkutma amaçlı istenmeyen mesajların gönderimidir.
6. Sanal Taciz: Saldırganca bir tutumla önceden hedeflenmiş kimselere tekrar eden mesaj gönderimidir.

Siber Zorbalık Davranışlarının Ortaya Çıktığı Durumlar

Siber zorbalık metin mesajları, ses ve görüntü ileten elektronik cihazlar aracılığıyla yapılmaktadır. Özdemir ve Akar (2011) siber zorbalığın yoğun olarak yaşanan ortamların başında internette yer alan sosyal paylaşım sitelerinin ve cep telefonun geldiği belirtmektedir.

Rogers'a göre siber zorbalık yazılı mesajlarda, fotoğraf ve videolarda, telefonda, e-postalarda, sohbet ve oyun odalarında, sosyal paylaşım sitelerinde, anlık mesajlaşma uygulamalarıyla ve web sitelerinde yapılabilmekte ve görüldüğü platforma göre e-posta zorbalığı ve telefon zorbalığı gibi isimler alabilmektedir.

Solonje ve Smith (2008), Strom ve Strom (2006) gibi farklı kaynaklarda detaylı olarak anlatılan siber zorbalık araçlarını yani platformlarını aşağıdaki gibi maddeleştirmek mümkündür:

- **Anlık Mesajlaşma Araçları:** İnternet üzerinden kullanabilen uygulamalar.
- **Cep Telefonu:** Cep telefonu numarasına doğrudan yapılan zorbalıklardır. Zorbalar genellikle mağdurlarını cep telefonları aracılığıyla sessiz aramalar ve argo mesajlar ile taciz etmektedirler.

- **e-posta:** e-posta aracılığıyla yapılan zorbalıklar.
- **Sosyal Paylaşım Siteleri:**
- **Sohbet Odaları:** Herkese açık olan, ancak istenildiği anda sohbetin belirli kişilerle sınırlanabildiği, insanların belirli bir konu hakkında fikirlerini paylaştığı, eşzamanlı konuşmaların gerçekleştiği platformlar.
- **Bloglar:** kolay bir şekilde başlık açarak, içerik metin yazarak, yeni bir konu oluşturularak bütün internet kullanıcılarıyla paylaşılabilen, bilgi alışverişi sağlayabilen, resim, video gibi çeşitli dokümanlar eklenebilen web sayfalarıdır.

- **Çevrim içi Oyunlar:** Birden fazla oyuncunun katılımını gerektiren ve internet üzerinden oynanan oyunlar.
- **Forumlar:** İnsanların bir konuyla ilgili birbirleriyle düşüncelerini paylaştıkları ve birbirlerinin problemlerine çözüm sundukları platformlar

Siber Zorbalıkta Roller

- A. Siber Zorba:** Web siteleri, e-posta, bloglar, cep telefonları, anlık mesajlaşma, sohbet odaları ile diğerleriyle alay eden, onları inciten ve küçük düşüren eylemleri yapana siber zorba olarak belirtilmektedir.
- B. Siber Mağdur:** Siber zorbalığa maruz kalanlar siber mağdur olarak tanımlanmaktadır.
- C. İzleyici:** Siber zorbalık olayına tanık olanlara izleyici olarak ifade edilmektedir.

Siber Zorbalar Kişilik Özellikleri

- Baskın kişilik özellikleri
- Güç gösterisinden hoşlanma
- Çabuk öfkelenme
- Kurallara uymakta zorluk
- Mağdurlarla az empati kurma ve onlara merhamet göstermeme
- Yetişkinlerle saldırganca ilişki kurma

Siber Mağdurlar

Herkes siber zorbalık mağduru olabilir.

Siber Zorbalık Yapılması Nedenleri

- Siber zorbalık yapan çocuklarda gözlenen birçok kişilik özelliği olsa da siber zorbalara özgü belli bir karakter tipi yoktur.
- Ama gençlerin siber zorbalığa dahil olmaları için bir çok sebep bulunmaktadır.
- Bunlardan bazıları;
- Kısasa kısas
- Zarar verme
- Eğlenme
- Gücü kanıtlama
- İtibar kazanma

Siber Zorbalığın Etkileri

Siber zorbalığa maruz kalanların psikosomatik semptomlardan acı çekme, fiziksel enerji yoksunluğu, duygusal ve davranışsal semptomlar ve sosyal adaptasyon problemleri yaşadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte siber mağdurların yalnızlık hissettikleri, sosyal izolasyon ve öfke yaşadıkları da ifade edilmektedir. Siber zorbalık yaşayanların huzursuzluk, moral bozukluğu, üzüntü, kaygı, okula gitmek istememe ve akademik başarısızlık yaşadıkları da ortaya çıkarılmıştır.

Siber Zorbalığın Etkileri

Siber zorbalık mağdurlar üzerinde

- Hüsran
- Başarısızlık
- Depresyon
- Utanma
- Endişe
- Huysuzluk
- Öfke
- Korku
- Kendine Zarar verme (en önemlisi bu)
- Şiddete yönelme
- Uyku bozukluğu
- Yalnızlık
- İştahsızlık

Siber Zorbalığın Yasal Boyutu

- Birisine ait, sosyal medya hesaplarının şifresini çalmak veya birine ait kişisel bilgileri izinsiz kullanarak sahte profiller oluşturmak Türk ceza kanununda 1-5 yıl arası
- Sahtecilik 4-8 yıl arası hapis cezası gerektiren bir suç olarak kabul edilmektedir.

Siber Zorbalıkla Başa Çıkma

Öğrencilere;

- Profillerinin gizlilik ve güvenlik ayarlarını ayarlamaları öğretilmelidir. Profillerine sosyal ağ sitelerinde erişen herkes kişisel bilgilerini ve fotoğraflarını kopyalayabilir veya ekran görüntüsü alabilir.
- Parolalarını güvenli hale getirmeleri ve sık sık değiştirmeleri hatırlatılmalıdır. Birisi bir sitede oturum açarsa ve sizmiş gibi davranırsa, kimliğinizi çöpe atabilir. Kimsenin tahmin edemeyeceği şifreleri seçmeleri ve sık sık değiştirmeleri açıklanmalıdır. Şifrelerini ebeveynleri dışında asla kimseyle paylaşmamalıdır. En yakın arkadaşları bile özel şifrelerini bilmemelidir.

Siber Zorbalıkla Başa Çıkma

- Öğrencilere;
- Uygunsuz resimler veya yorumlar yayınlamamaları hatırlatılmalıdır. Şu an onlara komik gelen paylaşımları, yıllar sonra hoşlarına gitmeyebilir.
- Uygunsuz isteklere yanıt verilmemesi gerektiği anlatılmalıdır. Çoğu insan çevrim içi olduklarında uygunsuz mesajlar ve taleplere maruz kalabilir. Bunlar korkutucu, tuhaf ve hatta utanç verici olabilir. İnternette bir yabancı veya bir arkadaş tarafından taciz edildiğini hissettiklerinde, hemen o kişiyi engelleyebilirler. Öğrenciler yaşanan durumu mutlaka ailesi ve öğretmeni ile paylaşmalıdır.

- Őikayet Edin. Uygunsuz davranışları veya diğer endişeleri ihbarweb.org.tr, guvenlicocuk.org.tr, guvenlinet.org, guvenliweb.org.tr, gim.gov.tr adreslerinden bildirebilirsiniz.
- Derin nefes alıp yavaşça verin. Sakinleřmeden ne yapacağınız ile ilgili farklı bir karar almayın.

- Telif haklarına saygı gösterin. Telif hakkı yasalarını öğrenin ve telif hakkıyla korunan görüntüleri, şarkıları veya dosyaları yayınlamadığınızdan, paylaşmadığınızdan veya dağıtmadığınızdan emin olun.
- Kendini kontrol et. "Dijital ayak izinizi" kontrol edin. Ekran adınızı veya e-posta adresinizi bir arama motoruna yazmayı deneyin ve ne olduğunu görün. Bu, başkalarının sizin çevrim içi kimliğiniz olarak gördüklerini anlamamanın bir yoludur.

- Sizi ve diğerlerini sosyal medyada rahatsız eden herhangi bir kişiyi engellemeyi öğrenin.
- Alay ve mizah konusunda dikkatli olun. Şahsen komik olabilecek bir şey çevrim içi olarak yanlış yorumlanabilir.

- Güçlü ve benzersiz parolalar kullanın.
- Hesaplarınızı yönetmesi için güvendiğiniz birini belirlemediyseniz, güçlü ve benzersiz parolalar kullanın ve parolalarınızı asla kimseyle paylaşmayın.
- Parolalarınızın uzun olduğundan (en az sekiz karakter) ve sayılar, büyük ve küçük harfler ve semboller içerdiğinden emin olun.
- Gönderinizden önce düşünün.
- "Spam" veya istenmeyen e-posta ile uğraşmak zor olabilir. Bunun için spam filtreleri kurun ya da iletiyi spam olarak bildirin.

- Her bir hizmetin veya uygulamanın gizlilik ayarlarını kullanmayı öğrenin.
- Arkadaşlarınızın veya yabancıların olmadığınız biri olmanız için size baskı yapmasına izin vermeyin. Ve sınırlarınızı bilin. İnternet konusunda bilgili olabilirsiniz, ancak insanlar ve ilişkiler değişir ve internette beklenmedik şeyler olabilir.
- Çevrim içi ortamda kibar olun ve insanlara nasıl davranılmasını istiyorsanız öyle davranın. İnternette kötü ve agresif olan kişiler, kendilerine zorbalık veya tacize uğrama riski altındadır. Birisi size kaba geliyorsa, tepki göstermemeye çalışın, kesinlikle misilleme yapmayın. Kötü davranan herkesi engellemek için gizlilik araçlarını kullanın.

- Ne yayınladığınızı düşünün. Özel e-postalarda bile, kışkırtıcı fotoğrafları veya samimi ayrıntıları çevrimiçi paylaşmak, daha sonra sorunlara neden olabilir. Arkadaş olduğunuzu düşündüğünüz kişiler bile, özellikle eski arkadaş olurlarsa, bu bilgiyi size karşı kullanabilir. Ve iyi arkadaş olsalar bile, saldırıya uğrayabilirler, cihazları çalınabilir veya onlara gönderdiklerinizi yanlışlıkla başkalarına iletebilirler.

Siber Zorbalık Durumu Yaşandığında Yapılabilecekler

- Cevap vermeyin veya misilleme yapmayın. Mümkünse, kendinizi durumdan çıkarın.
- Kanıtı saklayın. İnternette veya telefonlarda zorbalıkla ilgili tek iyi haber, genellikle yakalanabilmesi, kaydedilebilmesi ve yardım edebilecek birine gösterilebilmesidir.

- Kişiyeye durmasını söyleyin.
- Yardım isteyin. Çevrenizdeki kişilerden yardım isteyebilirsiniz.
(Dinleyebilecek, olup biteni işlemenize yardımcı olacak ve üzerinde çalışabilecek biri)

- Hesaplarınızı koruyun. Parolalarınızı arkadaşlarınız ile paylaşmayın - en yakın arkadaşlarınızla bile - sonsuza kadar yakın olmayabilecek - ve hiç kimsenin sizi taklit etmek için kullanmaması için telefonunuzu parola ile koruyun.
- Tanıdığınız biri zorbalığa uğruyorsa, harekete geçin. Sadece beklemek bir saldırganı güçlendirebilir ve yardım etmek için hiçbir şey yapmaz. Yapabileceğiniz en iyi şey, ona karşı tavır alarak zorbalığı durdurmaya çalışmaktır. Durduramazsanız, zorbalığa uğrayan kişiyi destekleyin.